

schon der anfang der Iliade und Odyssee erweist, sind im dritten takte beiderlei einschnitte gleich zulässig; der männliche gewährt jedoch den vorthail, statt der beiden kürzen zur abwechslung auch eine länge folgen zu lassen. Homer konnte daher im funfzehnten verse eben sowohl καὶ λίσσετο, als καὶ ἐλίσσετο sagen, welche letztere form die diaskeuasten darum vorzogen, weil sie von einer digammirten form des verbs λίσσομαι nichts wussten. Hiermit beschliesse ich meine bemerkungen, da ich nicht über einzelheiten mich weiter zu verbreiten beabsichtige: nur möge noch zur beachtung empfohlen werden, was Thiersch in seiner grammatik §. 159. über das verhalten wegen des digamma, und §. 209 über das augment im Homer sagt.

G. F. Grotefend.

6. **Lectiones codicis Mutinensis ad Coluthi Raptum Helenae, ad marginem editionis, quam A. Stanislas Iulien a. 1823 Paris. confecit.**

λλου

Κολοθου (sic) Ποιητοῦ Λυκοπολιτου Ἀρπαγὴ Τῆς Ἑλένης.

V. 4 ἐπεντυνασθε, suprascr. ἀντέλλεσθε 7 ἦω ορέων 8 τί
^{αι}δε (sic) 12 νύμφεις 14 ἰδαίησι ^{ἐπι}κάρηνον ὑπο (sic) 16 ἀγαλ-
^αλομένην (sic) 18 νυμφιδῶν, post. manus δίων 21 ἀμφιγρίτην
 23 μελισσίεντος ἀπ' ἐνὸδμον 30 φαλαρειαν, sed in marg. τρυ-
 φάλειαν 35 ἔρχεται, suprascr. ἦλθεν 39 πλοκάμοισι 40 κέρ-
^{ποιή}σεκόμης ζ. στ. χαῖτας 41 κησσήεντος (sic) 42 ἐν ξυλ. 46 κλεισμοῖσι
 48 οὐδ' ἀκόλπος ἄραξε 48b ἦθελον 51 ἦθελεν ἠχίεντα πυρός πρι-
 στήρα 52 ἀμαιμακέτην περ 53 κατοπτεντήρι σιδήρου 55 ἰών 58 δ'
 ἐσπερίων 59 ἔρνος ἰδοῦσα 60 ἀρίζηλον ἐφρ. δεῖνεα 62 χῶρον δ'
 65 δ' om. Post v. 66 inserit versum sequentem: ἦρη δ' οὐ μεθέηκε
 καὶ οὐχ ὑπόεικεν ἀθήνη 68 ἐφεδρίσσοντα 70 παῖδα πᾶριν Παρ.
 παρ' Ἰδαίοιο ρεέθροις. 73 ξύνοχλην κ. κ. πρόσωπον 74 ὁπώρην
 75 κάρτος ἀρ. 76 ἐρμάων πατην ἐπ. 81 καὶ πτερόν ἴδον θέντα
 83 ἀνήστησεν ἰδοῦσα 85 ἀγλαία με διακρίνουσα 97 τοῖς ἐφες-
 πομένη 98 δίοντες 99 ἐπερρόωντο 102 ποιμένων θ' ἐκατέρω-
 θεν 103 ἀγέλη 106 ἡάρητο 107 ἐλατήρα καλαῦρωψ 108 τοῖος
 ἐπεὶ . . βαιὸν ὁδ. 109 om. αἰοδὴν 110 ἐν στ. ὁδύων 112 καὶ
 ἦθεα 113 ἀνεβάλετο 114 ταύρους 115 δὲ μονόεσσα 116 ἀν-
^{θρως}τίαχος (sic) 117 καὶ κορκότες 118 κεκλυμένοις 122 ἠκελάδων

125 γαῦλον ἀπορῶ. 127 om. 128 ὀπάσεις 132 κόσμον ἐκά-
 στης 133 om. 134 χειρῶν μειλ νεντα (sic) ἐλόσης 137—140
 om. 148 κύρανος . . . κελεύοι 151 κυραίνην 152 ἡ δ' εἰνον
 154 χειρὶ δὲ 155 ἐμνήσατο μοζων 157 δεῖξομαι καὶ — δὲ χρυσο-
 μόρφην 158 καὶ ἀσπίδα 161 εἰνωραίης 162 κυραίνης ἐπιρῆ-
 σαιο 164 ὅπασε 168 ἥρη κερτ. 170 ἐρίλισα 171 ὀδίνεσιν
 174 καὶ οὐ πυρός ἐστι τιθῆνῃ 175 καὶ εἰ δορὶ μαίνεται ἄρης
 179 σιδηρῇ 181 χρεῖα πέπλοις 184 ἀγνώσεις . . ἀνάγκυδες
 185 τοῖαι κνδαλ. 187 τοῖον ἐφνρρ. om. Ἀθήνην 191 ἤγαγεν
 ὑλην 192 ἀτροιτώνης 193 ἐνθα πολυπρέμους δαιζόμενα δρύες
 ἴδης 196 δρυτόνφ 197 εἰδαίων ὄρεος 200 ἔλλεεν 203 οὐρα-
 νὸς ὀρφαίων δέσμα 204 νοχθαλόεντος ὑπ' ἡέρος ὕμβρον ἱῖσα
 206 δαρδανίδην ἀμείβων 207 ἰσαμαρίδος μεθ. παραπλώω 209
 ἀντίλοντα φιλήν ὄρος . . 211 ἀκρίτην 212 δεχνυμένην 213
 δῆμων 215 ἀνέτελλεν ἀχ. ἀνθεα 219 κεκλυμένην . . εὐρόταο
 223 δηρῶν ἐρεσσομένων 225 νῆος ἔλυσαν μεμῆλει 226 χειο-
 νέσιο 227 ὑπ' ἰχνεσιν 228 ὑπαιχράντοιο 229 κυνήσιν 230
 ἀναστελοῖεν 231 ἄρσι μὲν ὑπόδημα φιλοξείνων ναετήρων 234
 ἐνδαπή Pro versu 235 hi duo versus leguntur: ἐνθα δὲ κα-
 ρήνοιο φίλον κτέρας ἀπόλλωνος οἶκον ἀμνκλέσιο παραγνάφας ὑα-
 κύνθου 236 νοήσας 237 ἀμνκλεον ἡγ. μὴ διὺ 241 παραίφασει
 ἀπόλλωνος 242 om. 243 δὲ ἀγχειμωροισιν. 246 διόνοισε καὶ
 ἴδιος 247 κακείνος . . . πρόσωπον 249 ἐξαπῆρης ἐλ. μετεκείαθε
 251 ὥς εἶδεν . . ἤγαγεν αὐλήν 254 ἀλλ' ὅτε . . οἴσσομένη
 257 ευγλήνοισι προσώπων 258 ἐδόκενε μερίδων 258b πεπτα-
 μένη 262 πᾶσαν δ' εὐκάμωνος 262 post v. 263 legitur 264
 post v. 265 reperitur 263 οἶδ' ἀρ' 264 γένος ἀνδρῶν 267
 τηλῖος 269 λιγύθροτος 270 γῆραν 271 ἦν τινα που 273 ἐνὶ
 τρήμῃ 277 om. 278 ὦ καὶ ἀπ' . . . ἄμφω 281 τείχεα μαρ-
 μαίροντα τὰ ποσειδάω καὶ 285 ἀνταξίων 288 πειρῆσαι 290
 καὶ om. ἐλέγξας 291 ἐπισταμένη σε 293 εἰ τοῖαι 294 om.
 295 νόθος δ' ἐγ. γυναικῶν 298 αἶψα δὲ 299 πυθμένα πάτρης
 300 τὸ πρὶν ἐδομήσαντο 302 οἷον ὁμοιο λιγύπννον 303 προθύ-
 ροισι πυλάων 305 ἄγρεο . . . κομίζων 306 γάμον βασιλῆα
 308 καλίσφυρος 309 μέγ' ἡελίοιο 310 ὑποτραφίζουσα παρήγορον
 ὥπασα δ' ἡὼ 311 ἐργομένην οἴας δὲ θύρας ὥϊξεν πυλάων 312
 δ' om. — κόσμον 313 ἀναθρώσκουσα 315 στέλματι 316 φι-
 λαξείνου 317 ὑπέροπλος 319 ἐρμιον δ' ἡδ' 321 ἀμφιπόλοισι
 323 πολύστονον 325 ἐπαθον ὑπνόουσα 327 δ' ἀπατερθεν Post
 versum 329 versus inseritur: ἀνέρες ὑπνόουσι καὶ ἐν σκοπέλοι-
 σιν ἰαύει (Cf. v. 342) 330 παλινόρσος 331 ἐπιμύουσι 342 om.
 349 πολυπρέπων 352 μηδ' ἱερῇ στονοεντος ἐπ' εὐρόταο 354 ἐν
 om. 356 στενάχιζεν ἀνακλίνουσα. 357 ὕπνος ἔπει 358 ξυνη
 ἅπαντα 360 ἀκηχεμένησι . . βλεφάροισιν 361 ὑπνώοισιν ὀψά
 κλαιουσας 362 ἀλιτευνουσα 365 δόμον 367 ὄρος μεθέηκα, τί-
 νας προλέλοιπα γυναικας 368 καλλιμώροιο 370 om. μὴ 371
 οὐ χολίζων μεμεδων 377 ἀλαπαξαι 381 δαρδανίδης λυμένεσιν

382 ἔτελλε — δ' om. 383 νεόφυτον ἐπ' ἀκρ. 384 τροίης δ'...
κλήϊδος 385 πολίτην.

Tübingen.

Th. Pressel.

7. Zu Horaz.

Horaz in der ode, welche gewöhnlich „ad Archytam“ überschrieben ist:

nec quicquam tibi prodest
aerias tentasse domos animoque rotundum
percurrisse polum, morituro,

Wenn, wie nicht zu bezweifeln ist, mit diesen worten die astronomischen studien des Archytas gemeint sind, so ist der ausdruck *aerias domos* ungeschickt gewählt. Von einem luftschiffer wäre das zwar richtig gesagt, nicht aber von einem astronomen. Horaz schrieb gewiss *aetherias domos*, wie im dritten gedicht des ersten buchs *post ignem aetheria domo susceptum*. Wenn hier und da *aether* und *aetherius* mit einer gewissen hyperbel für *aer* und *aerius* gesagt sein mag, so findet sich doch schwerlich irgendwo *aer* in der bedeutung von *aether*; wie denn die *astra aeria* bei Virgil dem einzig richtigen *astra aetheria* längst gewichen sind. Ueber den griechischen, namentlich den homerischen gebrauch von αἰθήρ und ἄήρ finden sich gründliche untersuchungen bei Lehrs im Aristarch¹⁾.

Was die auffassung der eben berührten ode im allgemeinen betrifft, so ist bekanntlich in jüngster zeit die dialogische form des gedichts in umfangreichen abhandlungen von neuem eifrigst behauptet worden. Ohne mich auf eine widerlegung dieser ansicht in allen ihren unlogischen streif- und querzügen einzulassen, will ich an ihre vertreter nur die frage richten, wie sie den dichter gegen den vorwurf einer durch und durch unkünstlerischen, aller concinnität ermangelnden composition in schutz nehmen wollen? Wie Horaz die dialogische form einer ode behandelt, hat er im neunten gedicht des dritten buchs gezeigt. Wie will man es ferner mit den gesetzen einer vernünftigen interpretation vereinigen, wenn die worte *pulveris exigui cohinent te munera* den sinn haben sollen, Archytas liege hier unbeerdigt, und nicht vielmehr den, dass Archytas, der mit seinem geist die welt umfasst habe, jetzt auf den engen raum eines winzigen grabes beschränkt sei? Die unhaltbarkeit jener erklärung zeigen

1) Das homerische scholion zu Il. u', 497, welches Lehrs s. 171 behandelt, ist so zu schreiben: ἀλλ' ἐπεὶ καὶ αἱ κορυφαὶ τοῦ ὄρους ὑπὲρ τὰ νύκτα εἰσιν, ὃ δὲ ὑπὲρ τὰ νύκτα τόπος οὐρανός καλεῖται ὁμωνύμως τῷ οὐρανῷ, ἅμα (vulgo ἀλλὰ) καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν Ὀλύμπῳ γίνονται αὐτὴν λέγει.